

Nr 15.

Ankom till riksdagens kansli den 25 februari 1938 kl. 10 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med anhållan om riksdagens yttrande angående vissa av den internationella arbetsorganisationens konferens år 1937 vid dess tjugotredje sammanträde fattade beslut.

Genom en den 14 januari 1938 dagtecknad proposition, nr 45, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden, anhållit om riksdagens yttrande angående de i nämnda protokoll omförmälda, av den internationella arbetsorganisationens konferens år 1937 vid dess tjugotredje sammanträde fattade besluten.

De ifrågavarande besluten utgöras av förslag till fyra konventioner samt sju rekommendationer, nämligen rekommendationer angående internationell samverkan i avseende å offentliga arbeten och angående nationell planering av offentliga arbeten, konventioner angående minimiålder för barns användande till industriellt arbete (reviderad 1937) och angående minimiålder för barns användande till icke-industriellt arbete (reviderad 1937), rekommendation angående minimiålder för barns användande till industriellt arbete i familjeföretag, konventioner angående förkortning av arbetstiden inom textilindustrin och angående säkerhetsföreskrifter i byggnadsindustrin samt rekommendationer angående säkerhetsföreskrifter, inspektion, samverkan till förekommande av olycksfall och yrkesutbildning inom byggnadsindustrin.

Konventionsförslagen och rekommendationerna hava i propositionen grupperats i fyra avdelningar, nämligen: 1. Offentliga arbeten; 2. Minimialdern för barns användande till arbete; 3. Arbetstidsförkortning inom textilindustrin; samt 4. Arbetets säkerhet inom byggnadsindustrin. Utskottet kommer att i framställningen här nedan följa denna indelning.

Beträffande lydelsen av konventionsförslagen och rekommendationerna får utskottet hänvisa till de såsom bilaga (*Bilaga A*) vid propositionen fogade översättningarna till svenska språket av originaltexterna till konferensens beslut.

Den internationella arbetsorganisationens tjugotredje sammanträde hölls i Genève under tiden den 3—den 23 juni 1937. Antalet representerade stater utgjorde 53, av vilka 39 sänt fullständiga delegationer, d. v. s. två regeringsombud samt ett ombud från vardera av arbetsgivar- och arbetarsidorna. Sverige deltog i sammanträdet med en fullständig delegation. I fråga om verkställighet av konferensens beslut stadgas, att varje medlem av organisa-

tionen skall vara förbunden att inom ett år eller vid förhinder på grund av exceptionella förhållanden senast inom 18 månader från avslutandet av ett konferenssammanträde underställa därå antagna rekommendationer och konventionsförslag den eller de myndigheter, till vilkas kompetensområden respektive frågor höra, för deras omgestaltande till lag eller vidtagande av andra åtgärder. Därest en rekommendation ej leder till någon lagstiftningsåtgärd eller annat åtgörande för dess genomförande eller om ett konventionsförslag icke vinner vederbörande myndighets eller myndigheters bifall, skall respektive medlem av organisationen icke vara underkastad någon vidare förpliktelse med hänsyn därtill.

Intill 1938 års början hava de föreliggande konventionsförslagen icke ratificerats av någon stat.

1. Rekommendationerna (nr 50 och 51) angående offentliga arbeten.

I propositionen lämnas å sid. 3—7 redogörelse för rekommendationernas bestämmelser, för den förberedande behandling, som desamma undergått, samt för det yttrande, som delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet över dem avgivit. Härutinnan anhåller utskottet att få hänvisa till propositionen. — Rekommendationerna vunno vid den slutliga omröstningen i konferensens plenum enhälligt anslutning.

Föredragande departementschefen, statsrådet Möller, har i propositionen anfört:

De principer för de offentliga arbetenas anordnande, som innehållas i de båda rekommendationerna angående offentliga arbeten, överensstämma i allt väsentligt i avseende såväl å arbetenas tidsplanering som å sättet för deras finansiering och den därmed förbundna penningpolitiken med dem, som legat till grund för de senare årens svenska konjunktur- och arbetslöshetspolitik. Man torde kunna säga, att den uppfattning, varpå rekommendationerna bygga, i Sverige kommit till mera medveten och konsekvent tillämpning än i de flesta andra länder.

Rekommendationen angående nationell planering av offentliga arbeten understryker starkt angelägenheten av att åtgärder i syfte att dämpa konjunkturvåxlingarna genom offentliga arbetens tidsplanering och därmed sammanhängande finanspolitiska åtgärder i tid förberedas, och därom torde icke någon meningsskiljaktighet kunna råda. Jag hänvisar till bland annat den inventering av arbeten, lämpliga att igångsätta för att motverka en kommande depression, som utförts av 1936 års utredning angående beredskapsarbeten, samt till det i årets statsverksproposition bebådade förslaget till en beredskapsbudget, avsedd att träda i kraft om en starkare försämring av konjunkturläget skulle inträda.

De punkter i de båda rekommendationerna, som skulle kunna föranleda särskilda åtgärder, äro dels de, som gälla samverkan med den internationella kommission, som arbetsbyråns styrelse kan komma att upprätta, samt insändandet till arbetsbyrån av statistiska och andra upplysningar rörande offentliga arbeten, dels ock de, som avse det nationella organet för planering och samordnande av de offentliga arbetena ävensom åtgärderna för deras finansiering.

Enligt min mening böra strävanden till internationell samverkan på ifrågavarande område på allt sätt stödjas från svensk sida. Det är uppenbart, att möjligheterna att driva en effektiv konjunkturpolitik äro i hög grad beroende av att i olika länder en så långt möjligt ensartad politik föres. I den mån en internationell informations- och rådgivningsverksamhet av det slag, som i den första rekommendationen föreslås, kan komma att medverka till ett förenhetligande av konjunkturpolitiken i olika länder efter de allmänna riktlinjer, som av arbetskonferensen uppdragits — givetvis med sådana modifieringar, som kunna vara betingade av speciella förhållanden i varje särskilt land — kunna också de framtida möjligheterna för den svenska konjunkturpolitiken komma att gynnsamt påverkas. Det synes mig därför av vikt, att Sverige blir företrätt i den internationella kommission, som i rekommendationen förutsättes. — Vad angår det statistiska uppgiftslämnandet beträffande offentliga arbeten, kan anmärkas, att sådana allmänna uppgifter, som i rekommendationen omtalas, utan svårighet kunna lämnas från svensk sida. I fråga om den plan för uppgiftslämnandet, som nyssnämnda kommission skall utarbeta, synes det angeläget, att specificeringen av uppgifterna icke drives så långt, att däri komma att ingå detaljer, som sakna större betydelse för bedömandet av förhållandena i stort.

Det i den andra rekommendationen föreslagna enhetliga organet eller, alternativt, de två organen för samordnande av åtgärder, sammanhängande med den nationella planeringen av de offentliga arbetena, skulle hava uppgifter, som synas mycket vittgående och delvis oklart bestämda. Som delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet anmärkt, äro vissa av de befogenheter, som i rekommendationen föreslagits tillkomma ifrågavarande organ, sådana, att de knappast låta sig förena med grunderna för vår statsförvaltning. De rena undersöknings- och informationsuppgifterna på området torde naturligen falla under det nyupprättade konjunkturinstitutet. Vissa av de uppmaningar, som innehållas i rekommendationens nu ifrågavarande delar, synas värda beaktande, om i framtiden administrativa förändringar beträffande de offentliga arbetenas bedrivande finnas påkallade.

Utskottet har intet att erinra emot vad föredragande departementschefen i nu berörda hänseenden anfört.

Utskottet.

2. Konventionsförslagen (nr 59 och 60) samt rekommendationen (nr 52) angående minimiålder för barns användande till arbete.

Beträffande konventionsförslagets och rekommendationens bestämmelser, gällande svensk lagstiftning i fråga om de spörsmål, som i dem behandlas, sakens förberedande behandling samt innehållet i det yttrande, som delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet i ämnet avgivit får utskottet hänvisa till den redogörelse, som lämnats å sid. 8—11 i propositionen. — Vid den slutliga omröstningen röstade de svenska regeringsombuden för konventionsförslaget angående minimiålder för barns användande till industriellt arbete med reservation beträffande möjligheten av ratifikation från svensk sida, men avhöllo sig från deltagande i voteringarna om det andra konventionsförslaget samt rekommendationen.

Departementschefen har i propositionen anfört:

Det största hindret för anslutning från svensk sida till konventionsförslaget angående minimiålder för barns användande till icke-industriellt arbete synes mig utgöras av den alltför rigorösa begränsning av möjligheterna till undantag i fråga om sådant arbete av lättare art, som göres i ifrågavarande konventionsförslag. Detta konventionsförslag kan jag därför icke förorda till ratificering.

I fråga om konventionsförslaget rörande minimiålder för barns användande till industriellt arbete föreligga även, liksom tidigare beträffande det ursprungliga konventionsförslaget, vissa om än mindre hinder för ratifikation, vilka sammanhånga med konstitutiva drag i den svenska arbetarskyddslagen, såsom i fråga om tillämpligheten på familjeföretag. Då anledningen till de föreliggande revisionsförslagen, ungdomsarbetslösheten, icke för närvarande kräver särskilda åtgärder i Sverige, torde frågan om ratifikation lämpligen kunna anstå, till dess en allmän revision av arbetarskyddslagen kommer till stånd. Jag har under övertvägande frågan om att igångsätta en sådan revision. Av enahanda skäl, som nyss anförts, anser jag, att den till konventionsförslagen fogade rekommendationen angående minimiålder för barns användande till industriellt arbete i familjeföretag icke för närvarande bör giva anledning till åtgärder i vårt land.

Utskottet.

Utskottet ansluter sig till föredragande departementschefens uppfattning, att konventionsförslaget angående minimiålder för barns användande till icke-industriellt arbete icke bör ratificeras, att med ratifikation av konventionsförslaget rörande minimiålder för barns användande till industriellt arbete bör anstå samt att ifrågavarande rekommendation icke för närvarande bör giva anledning till åtgärder från svensk sida.

3. Förslaget till konvention (nr 61) angående förkortning av arbetstiden inom textilindustrin.

I proposition nr 15 till 1936 års riksdag förordades ratifikation av ett då föreliggande förslag till principkonvention angående arbetstidens förkortning till fyrtio timmar i veckan. På hemställan av andra lagutskottet (utlåtande nr 19) uttalade emellertid riksdagen, att riksdagen för sin del ansåge, att ratifikation av konventionsförslaget icke borde äga rum.

Vid innevarande års riksdag har herr Brädefors m. fl. i motionen II: 206 yrkat, att riksdagen måtte i princip uttala sin anslutning till artikel 1 i nämnda principkonvention, samt att riksdagen måtte i skrivelse till regeringen hemställa om förslag till nästa års riksdag angående sådan förändring av arbetstidslagen att »fyrtio timmars arbetsvecka får laglig kraft». Utskottet, som behandlat motionen i sitt denna dag avgivna utlåtande nr 14, har däri hemställt, att motionen icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Nu föreliggande konvention ingår i den serie av specialkonventioner för olika industrier, vilka inom ramen av nyssnämnda principkonvention skola i detalj giva bestämmelser om arbetstidens förkortning inom särskilda industrier under hänsynstagande till de speciella förhållandena på respektive ar-

betsområden. I ingressen till konventionsförslaget hänvisas även till nämnda principkonvention och den däri angivna grundsatsen om fyrtio timmars arbetsvecka med upprätthållande av arbetarnas levnadsstandard.

I propositionen har (sid. 12—14) lämnats redogörelse för gällande bestämmelser i hithörande svensk lagstiftning samt för innehållet i förslaget och det utlåtande, som delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet däröver avgivit. Härutinnan anhåller utskottet att få hänvisa till propositionen.

I proposition nr 15 till 1936 års riksdag och proposition nr 56 till 1937 års riksdag hava lämnats utförliga redogörelser för den behandling, som dels den allmänna frågan om arbetstidens förkortning till fyrtio timmar i veckan, dels frågorna om specialkonventioner för arbetstidsförkortning inom särskilda industrier, till vilka den nu föreliggande konventionen ansluter sig, undergått inom internationella arbetsorganisationen. Från svensk sida har städse hävdats som förutsättningar för anslutning till internationella regleringar på detta område, dels att arbetstidsförkortningen kunde genomföras under bevarande av arbetarnas levnadsstandard, dels ock att motsvarande åtgärder vidtoges av vårt lands mera betydande konkurrenter å världsmarknaden. Vidare har framhållits, att arbetsmarknadsläget i Sverige icke vore sådant, att arbetstidsförkortning vore påkallad med hänsyn till syftet att motverka arbetslösheten. Dessa skäl hava även anförts i svenska regeringens svar å arbetsbyråns hösten 1936 utsända frågeformulär rörande textilindustrien.

Å internationella arbetskonferensens sammanträde år 1937 avhöllo sig de svenska regeringsombuden enligt erhållna instruktioner från att deltaga i omröstningarna angående arbetstidens förkortning inom textilindustrien.

Rörande det nu ifrågavarande konventionsförslaget har *departementschefen* anförts:

Av de skäl, vilka i tidigare sammanhang, som angått frågan om fyrtiotimmarsveckans genomförande inom särskilda industrier, anförts mot anslutning från svensk sida till specialkonventionerna rörande arbetstidsförkortning, hava vissa under det senaste året icke försvagats utan stärkts av den pågående högkonjunkturen. Med hänsyn härtill och till att textilindustrien är en av de industrier, beträffande vilka inverkan av arbetstidsförkortning på konkurrensförhållandena gentemot utlandet kräver särskilt beaktande, anser jag mig icke för närvarande kunna förorda ratifikation av föreliggande konventionsförslag.

Utskottet vill i förevarande sammanhang erinra, att internationella arbetsbyråns styrelse på given anledning å dagordningen för den innevarande år sammanträdande konferensen uppfört frågan om utsträckande av arbetstidens förkortning till alla slag av ekonomisk verksamhet, som icke täckas av redan antagna konventioner (internationella arbetsbyråns »Official Bulletin» vol. XXI nr 4 sid. 175).

Utskottet ansluter sig till föredragande departementschefens uppfattning, att föreliggande konventionsförslag icke för närvarande bör ratificeras.

Utskottet.

4. Förslaget till konvention (nr 62) angående säkerhetsföreskrifter i byggnadsindustrien samt rekommendationerna (nr 53—56) angående säkerhetsföreskrifter, inspektion, samverkan till förekommande av olycksfall och yrkesutbildning inom byggnadsindustrien.

Konventionsförslaget angående säkerhetsföreskrifter i byggnadsindustrien syftar till att standardisera minimiföreskrifter rörande säkerhetsanordningar för arbetare inom byggnadsindustrien beträffande ställningar och lyftanordningar. Med hänsyn till skiftande tekniska betingelser och sedvänjor i olika länder hava i konventionen intagits endast vissa allmänt formulerade principer, vilkas praktiska utformning kan tänkas i vissa hänseenden växla i olika länder. Till ledning för den praktiska utformningen har konventionsförslaget kompletterats med en rekommendation, vars sakligt viktigaste del är ett såsom bilaga till rekommendationen fogat typreglemente, avsett som norm för de detaljerade föreskrifter, i vilka i varje särskilt land konventionens allmänna föreskrifter skola preciseras.

Beträffande innehållet i konventionsförslaget och rekommendationerna utöver vad ovan angivits, gällande svenska bestämmelser, sakens förberedande behandling samt det av delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet i förevarande ämnen avgivna yttrandet lämnas å sid. 15—17 i propositionen en redogörelse, vartill utskottet anhåller att få hänvisa.

Departementschefen har rörande nu behandlade delar av propositionen anfört:

Lika med delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet anser jag, att man med tillfredsställelse bör hälsa det nu tagna internationella initiativet till förbättring av arbetets säkerhet inom byggnadsindustrien. Jag är ock ense med delegationen därutinnan, att hela komplexet av härmed sammanhängande frågor bör göras till föremål för utredning, avseende främst tillämpligheten av konventionsförslagets och det därmed korresponderande typreglementets bestämmelser men även de frågor rörande inspektion samt samverkan till förebyggande av olycksfall och yrkesutbildning, som innehållas i de senare rekommendationerna. I avvaktan på resultatet av en sådan utredning torde frågan om ratifikation av konventionsförslaget få tillsvidare anstå.

Utskottet.

Utskottet ansluter sig till föredragande departementschefens uppfattning, att frågan om ratifikation av det nu ifrågavarande konventionsförslaget bör tillsvidare anstå. Emot departementschefens uttalanden rörande de därmed sammanhängande rekommendationerna har utskottet intet att erinra.

Under återopande av vad i det föregående (sid. 7, 8, 9 och 10) anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen i anledning av förevarande proposition måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t meddela,

1. att riksdagen icke har något att erinra mot vad föredragande departementschefen i det vid propositionen fogade stats-

rådsprotokollet uttalat angående de åtgärder, som skulle kunna föränledas av rekommendationerna (nr 50) angående internationell samverkan i avseende å offentliga arbeten och (nr 51) angående nationell planering av offentliga arbeten;

2. att riksdagen för sin del ansluter sig till föredragande departementschefens uppfattning,

a) att förslaget till konvention (nr 59) angående minimi-ålder för barns användande till industriellt arbete icke för närvarande bör ratificeras;

b) att förslaget till konvention (nr 60) angående minimi-ålder för barns användande till icke-industriellt arbete icke bör ratificeras; ävensom

c) att rekommendationen (nr 52) angående minimiålder för barns användande till industriellt arbete i familjeföretag icke för närvarande bör giva anledning till åtgärder från svensk sida;

3. att riksdagen för sin del i likhet med föredragande departementschefen anser, att ratifikation av förslaget till konvention (nr 61) angående förkortning av arbetstiden inom textilindustrin icke för närvarande bör äga rum; samt

4. a) att riksdagen för sin del ansluter sig till föredragande departementschefens uppfattning, att förslaget till konvention (nr 62) angående säkerhetsföreskrifter i byggnadsindustrin icke för närvarande bör ratificeras; ävensom

b) att riksdagen för sin del icke har något att erinra mot föredragande departementschefens uttalanden rörande de åtgärder, som kunna föränledas av rekommendationerna (nr 53—56) angående säkerhetsföreskrifter, inspektion, samverkan till förekommande av olycksfall samt yrkesutbildning inom byggnadsindustrin.

Stockholm den 25 februari 1938.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Norman*, *Linder*, *Hagman**, *P. Sandström*, *Knut Petersson*, *Västberg*, *Wistrand* och *John Gustavson*;

från andra kammaren: herrar *Hage*, *Pettersson* i *Hällbacken*, *Hallagård**, *Sandström* i *Härnösand*, *Hermansson* och *Thorell*, fröken *Hesselgren* samt herr *Holm**.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.
